

Prof. dr hab. Wiesław Krajka
Profesor emerytowany UMCS

Recenzja osiągnięć naukowych dr Sylwii Wojciechowskiej w związku z wnioskiem o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego

Naukowe *dossier* Kandydatki cechuje szerokość i wielostronność dokonań i doświadczeń akademickich. Jest potrójnym magistrem (filologii angielskiej, filologii włoskiej i filologii klasycznej), studia odbyła w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (swej macierzystej *Alma Mater*) oraz w Uniwersytecie w Stuttgarcie. Doktorat uzyskała w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w 2012 roku w zakresie filologii angielskiej. Pracowała jako pracownik naukowo-dydaktyczny w Akademii im. Frycza Modrzewskiego w Krakowie, Wyższej Szkole Europejskiej im. Józefa Tischnera w Krakowie, Uniwersytecie w Stuttgarcie oraz w Akademii Ignatianum w Krakowie, gdzie pracuje od roku 2015 do chwili obecnej.

W dokonaniach naukowo-dydaktycznych Kandydatki, przedstawionych w dokumentacji wniosku, pragnę wyróżnić następujące elementy:

- Współpracę z Uniwersytetami w Paderborn i Daugavpils (wykłady naukowe i wystąpienia w panelach naukowych);
- Wygłoszenie 28 referatów naukowych w konferencjach i panelach naukowych w kraju i za granicą zorganizowanych przez ośrodki akademickie w Krakowie, Gdańsku, Lublinie, Białymstoku, Olsztynie, Rzeszowie, Nowym Targu, Toruniu, ale też w Londynie, Barcelonie, Atlancie, Daugavpils i Chieti. Jej wystąpienia naukowe dotyczyły głównie konwencji, gatunku i trybu sielanki i nostalgii, obrazu domu jako *patris* i *patria*, autobiografii, problematyki pamięci, tożsamości

i przełomu w ujęciu teoretycznoliterackim oraz w literaturach angielskiej i amerykańskiej;

- Kilka wykładów gościnnych w ośrodkach uniwersyteckich w Paderborn, Krakowie i Toruniu;
- Autorstwo recenzji wydawniczych jednej monografii naukowej i czterech artykułów naukowych;
- Sprawowanie funkcji sekretarza jednej ogólnopolskiej konferencji naukowej i przewodniczącej komitetu organizacyjnego jednej międzynarodowej konferencji naukowej;
- Organizację kilku wykładów gościnnych, seminariów i paneli eksperckich;
- Udział w jednym grantie badawczym Komitetu Badań Naukowych.

W zakresie dydaktyki akademickiej Kandydatka prowadziła seminaria, proseminaria, konwersatoria i ćwiczenia z zakresu literaturoznawstwa anglistycznego oraz ćwiczenia z Praktycznej Nauki Języka Angielskiego, przekładu i komunikacji językowej. Wypromowała 33 prace licencjackie w dyscyplinie „literaturoznawstwo” oraz 42 prace magisterskie (w tym 23 w dyscyplinie „literaturoznawstwo”). Ponadto, w swym miejscu pracy akademickiej uczestniczyła w przygotowaniu studiów II stopnia na kierunku „filologia angielska”, przez semestr sprawowała funkcję p.o. kierownika Katedry Nauk o Literaturze, uczestniczyła w pracy zespołów dbających o jakość kształcenia. W roku 2018 otrzymała nagrodę Rektora swej Uczelni.

Oprócz monografii „habilitacyjnej” dorobek publikowany Kandydatki obejmuje jedną monografię naukową (książka „po-doktorska”: *(Re)visions of the Pastoral in Selected British and American post-Romantic Fiction*, Kraków: Akademia Ignatianum – Wydawnictwo WAM, 2017, ss. 307), współredakcję naukową jednej monografii wieloautorskiej (*Colossus. How Shakespeare Still Bestrides the Cultural and Literary World*, ed. Sylwia Wojciechowska and

Aeddan Shaw, Kraków: Akademia Ignatianum, 2018; tu Kandydatka jest współredaktorką naukową, współautorką wstępu i autorką jednego ze składowych artykułów) oraz autorstwo 29 artykułów naukowych. Artykuły te były zamieszczane w monografiach wieloautorskich opublikowanych w ośrodkach akademickich w Krakowie (m. in. w tomach *Żywioły w literaturze dziecięcej* oraz *Sacrum w literaturze dziecięcej i młodzieżowej*), Toruniu, Rzeszowie i Nowym Targu, ale też we Frankfurcie nad Menem (Peter Lang), Newcastle upon Tyne (Cambridge Scholars Publishing), Lublinie-Nowym Jorku (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej - Columbia University Press), Londynie-Nowym Jorku (Routledge) oraz w prestiżowych czasopismach naukowych: *Papers on Language and Literature*, *Studia Anglica Posnaniensia*, *Litteraria Copernicana*, *Yearbook of Conrad Studies (Poland)*, *A Journal of Literature Theory and Culture*, *Journal of Comparative Studies*, *Polish Journal of English Studies*, *Multidisciplinary Journal of School Education*, *Czytanie Literatury*, *Horyzonty Wychowania*. Prestiż tych wydawnictw naukowych jest świadectwem wysokiej jakości naukowej publikacji Kandydatki w nich. Tematycznie jej opublikowane artykuły naukowe dotyczą (w nawiasie podaję ilość artykułów dla każdej kategorii) twórczości autobiograficznej Henry'ego Jamesa i Josepha Conrada w ujęciu komparatystycznym lub osobno o każdym z nich (5 + monografia „habilitacyjna”), teorii nostalgii (2 + monografia „habilitacyjna”), sielanki w XIX-wiecznej literaturze angielskiej i amerykańskiej (10 + monografia „po-doktorska”), literatury dziecięcej (6), Szekspira i jego spuścizny (2 + wieloautorska monografia zredagowana), inne (6). Przygniatająca większość publikacji naukowych oraz referatów i wystąpień naukowych Kandydatki miała miejsce po uzyskaniu przez nią stopnia doktora. Publikacje oraz dokonania naukowe Kandydatki charakteryzuje interdyscyplinarność i ukierunkowanie komparatystyczne. Jej wieloletnie badania naukowe nad zjawiskiem nostalgii w sposób naturalny wyrosły z jej wcześniejszych badań nad zjawiskiem sielanki w literaturze.

Bardzo wartościową pozycją w dorobku publikowanym Kandydatki jest jej monografia „po-doktorska” *(Re)Visions of the Pastoral in Selected British and American post-Romantic Fiction*, której przedmiotem jest analiza-interpretacja pastoralności w angielskiej literaturze po-romantycznej. Jej rozdział I adekwatnie osadza pastoralność w tradycji historycznoliterackiej oraz zapleczu historycznym, a także podaje precyzyjną definicję owej kluczowej kategorii w relacji do wielorakich jej znaczeń, pojęć pokrewnych, oraz jej upraszczającego, popularnego rozumienia. Wybór materiału analitycznego, obejmującego powieści wiktoriańskie i XX-wieczne, jest dobrze uzasadniony. Kandydatka poddaje badaniom zarówno teksty literackie, których pastoralność jest powszechnie uznana, jak i te, w których podawana jest w wątpliwość przez badaczy. Operując szeroką koncepcją literackiej pastoralności Kandydatka śmiało podejmuje kontrowersyjne kwestie naukowe i formułuje swe interesujące opinie odnośnie sposobów występowania rozmaitych paradygmatów pastoralności w badanym materiale literackim i ich relacji do gatunków pokrewnych. Jej analizy-interpretacje są dogłębne, erudycyjne, interesujące i przekonywujące; dotyczą istotnych aspektów badanego zjawiska, są umiejętnie wtopione w kategorie syntetyczne. Podział monografii na rozdziały dobrze stosuje kryterium problemowe: rozdział II zogniskowany jest na relacji pomiędzy człowiekiem a przyrodą, III – na związku pastoralności z czasoprzestrzenią artystyczną oraz funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie, a IV – na jej roli w konstruowaniu mentalno-psychofizycznej tożsamości bohatera/ki i rozwoju jego/jej osobowości. Monografia przekonująco dowodzi swej tezy naczelnej o żywotności konwencji pastoralnej w po-romantycznej anglojęzycznej prozie literackiej, ma też bogatą bibliografię opracowań.

Najważniejszą zaletą monografii „habilitacyjnej” Kandydatki *Nostalgia as a Mode of Reflection in the Autobiographical Narratives of Joseph Conrad and Henry James* jest nowatorstwo koncepcyjne: model nostalgii opierający się

przede wszystkim na koncepcji powrotu (*nostos*), nostalgii jako struktury uczuć i struktury myśli, a także opozycji nostalgii powrotu oraz nostalgii refleksji, nostalgii prostej i złożonej. Sprecyzowanie tej koncepcji następuje w dwu początkowych rozdziałach monografii, które odpowiednio prezentują zjawiska nostalgii i autobiografizmu w pryzmatach teoretycznym i historycznym, wychodząc z założenia, że kategoria nostalgii ma zasadnicze znaczenie dla badania tekstów autobiograficznych.

Konsekwencją owej koncepcji teoretycznej jest oryginalność analityczno-interpretacyjna rozprawy. Przez pryzmat owej kluczowej figury teoretycznej autorka w sposób interesujący i oryginalny odczytuje prozę autobiograficzną Henry'ego Jamesa i Josepha Conrada, w tym rozpracowane wcześniej przez badaczy zagadnienia, jak na przykład Jamesa zakorzenienie w Ameryce i Anglii vs. Jego kosmopolityczność, proces zastępowania żaglowców przez parowce w twórczości marynistycznej Conrada. To przekłada się na bardzo wartościową propozycję odczytania prozy autobiograficznej Jamesa i Conrada przez pryzmat kategorii nostalgii oraz przynosi nową perspektywę dla badań komparatystycznych twórczości literackich Henry'ego James i Josepha Conrada. Monografia „habilitacyjna” Kandydatki ma bogatą bibliografię opracowań (zarówno teoretycznych jak i historycznoliterackich), dobrze wykorzystaną w wywodzie własnym: pozycje te wspierają, poszerzają i kontekstualizują jej wywód. Autorka wykazuje bardzo dużą erudycję teoretyczną, historycznoliteracką i kontekstową oraz duże umiejętności badań komparatystycznych i interdyscyplinarnych.

Rozdziały analityczno-interpretacyjne monografii (III-V) udanie wyodrębnione są według kryterium problemowego: w rozdziale III wywód skoncentrowany jest na świecie przedstawionym, w rozdziale IV – na wykorzenionym podmiocie autobiograficznym, a w rozdziale V – na narracyjnych technikach budowania napięć nostalgicznych. Łącznie wykazują one zasadnicze różnice pomiędzy

autobiograficzną prozą Josepha Conrada i Henry'ego Jamesa, między innymi w zakresie czasoprzestrzeni skończonej z perspektywy osoby prowadzącej narrację autobiograficzną i kluczowej dla doświadczenia teraźniejszości vs. przeszłości jako części procesu stawania się, odmiennych wizji utraconego domu (osobista *patris* vs. narodowa *patria*), narracji gawędowej vs. pastoralności oraz obrazowania w dużym stopniu zaczerpniętego ze sztuk pięknych.

Obie monografie autorskie Kandydatki, a także całość jej dorobku naukowego uznaję za duże i autentyczne osiągnięcie naukowe, oceniam zdecydowanie pozytywnie i z pełnym przekonaniem wnioskuję o przyznanie jej stopnia doktora habilitowanego.

Spełniwszy obowiązek recenzenta, pozwolę sobie teraz na uwagę *pro domo mea*. W roku 2022 Kandydatka rozpoczęła współpracę z międzynarodowym programem badawczym „The Maria Curie-Skłodowska University – Columbia University Press Conrad Project” realizowanym pod moim kierownictwem. Wówczas wygłosiła referat naukowy pt. „Patterns of Nostalgia in the Autobiographical Reflections of Joseph Conrad and Henry James” w naszej VII międzynarodowej konferencji Conradowskiej, opublikowany następnie w tomie 32 serii naukowej *Conrad: Eastern and Western Perspectives (Joseph Conrad's Texts and Intertexts. In Honour of Professor Wiesław Krajka*, ed. Ewa Kujawska-Lis, Lublin: Maria Curie-Skłodowska UP, New York: Columbia UP, 2023). Studium to przedstawia próbkę komparatystycznych badań Kandydatki nad zjawiskiem nostalgii w twórczości tych pisarzy. Jest to ujęcie interesujące i oryginalne na tle panoramy światowych badań komparatystycznych twórczości Conrada i Jamesa zaprezentowanych w tomach 6 (*Conrad, James and Other Relations*, ed. Keith Carabine and Owen Knowles with Paul Armstrong, 1998) i 12 (*Inter-Relations: Conrad, James, Ford and Others*, ed. Keith Carabine and Max Saunders, 2003) serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives*. Dobrze też komponuje się z naukowymi tekstami o autobiografii opublikowanymi w

7

innych tomach tej serii, np. artykułami Anny Cichoń czy Maxa Saundersa, przywoływanymi zresztą przez Kandydatkę w jej monografii „habilitacyjnej”. Cenię współpracę Kandydatki z moim The Maria Curie-Skłodowska University – Columbia University Press Conrad Project i mam nadzieję na jej kontynuację.

Lublin, 4.01.2024

Wiesław Krajka
Wiesław Krajka